

---

## Spremna beseda/predgovor

Leta 2007/2008 sva s kolegico Tatjano Marković pri Agenciji za raziskovalno dejavnost vodila projekt z naslovom *Međunacionalne veze u kontekstu aktivnosti jugoslovenskih muzičkih institucija: Srbija i Slovenija 1945–1961 / Mednacionalne vezi v kontekstu dejavnosti jugoslovanskih glasbenih institucij: Srbija in Slovenija v letih 1945–1961*. Skromno odmerjena finančna sredstva za pot in nekajdnevno bivanje na leto so omogočila nekajkratno srečanje med sodelavci Oddelka za muzikologijo in kolegicami iz Fakulteta muzičke umetnosti v Beogradu, zato smo raziskovanje osredotočili na intenziviranje že potekajočih raziskav, ki sva jih imela koordinatorja projekta na delovni mizi. Publikacijo, ki se je iz sodelovanja izvila, sem si sprva lahko le potihem želel. Šestim sodelavcem (po tri iz vsake države) so se kasneje pridružili še trije: poleg Milana Milojkovića in Maje Vasiljević še Tjaša Ribizel.

Kljub naknadnim prispevkom raziskovalcev, ki so obogatili celoto, je analiza glasbenih ustanov tega obdobja praktično na začetku. V tem zvezku smo se dotaknili glasbenega delovanja obeh Oper (Marković in Pompe), Slovenske filharmonije (Bogunović-Hočevar), Zveze skladateljskih društev (Mikić) in Društva slovenskih skladateljev (Stefanija), ljubiteljskih glasbenih društev (Vasiljević), programiranja beograjskega Radia (Ilić) in glasbene publicistike (Ribizel, Milojković). Čeprav so posamezni prispevki izjemni – zlasti Ivana Ilić in Katarina Bogunović Hočevar ponujata odlične, temeljne prispevke za obravnavano problematiko – je že od daleč vidna velika vsebinska vrzel. Ne le, da ni vključena tudi perspektiva drugih nekdanjih jugoslovanskih republik (zlasti hrvaška perspektiva bi bila zelo dobrodošla), temveč so izpuščena celotna področja glasbenega življenja v obeh republikah. Nadalje so izpuščene pomembne teme obdobja, v katerem se je razmahnila zlasti popularna (tudi glasbena) kultura in so se začele oblikovati regionalne in lokalne politične prakse na različnih področjih življenja, tudi umetniškem.

Vendarle, prispevki so toliko vrednejši, ker gre za enega prvih poskusov zbiranja kvalitetnega gradiva za sistematično primerjalno analizo glasbenega življenja, delovanja glasbenikov in ustanov v času velikih, po prvi svetovni vojni za Slovenijo največjih kulturnih sprememb na področju glasbe. Pomembne temeljne analize posameznih opusov in življenjskih okoliščin posameznih glasbenikov ostajajo muzikološki dolg, ki bi ga bilo smiselno poravnati v čim bližji prihodnosti. Obenem ostaja v tem zborniku pomembno odsotno vprašanje kulturne in umetniške emigracije. In zanjo je smiselno reči, da je posamezniku postavljala posebne ne le politične, kulturne in z njimi povezane umetniške izzive, temveč je bilo tudi njeno vsakdanje življenje v mnogočem zahtevnejše od tistega,

ki ga je čas prinesel kasnije. Posebej se zahvaljujem emeritirani profesorici Mariji Bergamo za kritično branje in zlasti komentiranje vrste odlomkov. Ponudila je vredne iztočnice za nadaljnje raziskovanje tu zajete problematike in je pomembno prispevala h končni ureditvi v nadaljevanju objavljenih prispevkov.

Leon Stefanija

■

Godine 2007/2008. ustanovljena je bilateralna saradnja između Agencije za istraživačku delatnost Republike Slovenije i Ministarstva prosvete nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Među prvim projektima podržanim u ovom programu bio je i jedan naslovljen *Međunacionalne veze u kontekstu aktivnosti jugoslovenskih muzičkih institucija: Srbija i Slovenija 1945–1961 / Mednacionalne vezi u kontekstu dejavnosti jugoslovenskih glasbenih institucij: Srbija in Slovenija v letih 1945–1961*, rezultat saradnje muzikološkinja i muzikologa sa Univerziteta Ljubljana i Univerziteta umetnosti u Beogradu. Pored vanr. prof. dr Tatjane Marković (Katedra za muzikologiju, Beograd) i prof. dr Leona Stefanija (Odsek za muzikologiju, Ljubljana), koji su vodili projekat, bili su uključeni i saradnici iz obe zemlje: doc. dr Katarina Bogunović-Hočevar i vanr. prof. dr Gregor Pompe (oboje sa Odseka za muzikologiju, Ljubljana), kao i Ivana Ilić (Katedra za muzičku teoriju, Beograd) i prof. dr Vesna Mikić (Katedra za muzikologiju, Beograd), kojima su se potom svojim priložima za ovu publikaciju pridružili i Milan Milojković (Akademija umetnosti, Novi Sad), Maja Vasiljević (Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu) i dr Tjaša Ribizel.

Cilj projekta je bio da se prouče i u jugoslovenskoj političkoj sredini kontekstualizuju aktivnosti muzičkih institucija poput opere u oba glavna grada (Marković, Pompe), Slovenske filharmonije (Bogunović-Hočevar), Saveza kompozitora Jugoslavije (Mikić), Društva slovenskih skladateljev (Stefanija), beogradskog Radija (Ilić), dnevnih novina (Ribizel) i časopisa *Muzičke novine* (Milojković), kao i folklornog ansambla „Kolo“ iz Beograda (Vasiljević), između 1945. i 1961. godine.

Dakle, ova publikacija je rezultat prvog bilateralnog muzikološkog projekta Republike Srbije i Republike Slovenije. Autori studija delimično osvetljavaju kulturni i umetnički život u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji tokom jedne i po decenije neposredno posle Drugog svetskog rata iz ugla Slovenije i Srbije. Istaživanja će biti nastavljena kako u pravcu započetog proučavanja rada muzičkih institucija u dve zemlje, tako i u pravcu uključivanja institucija iz drugih jugoslovenskih republika i, nadamo se, takodje publikovana.

Tatjana Marković